

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΛΑΤΥΚΑ
ΠΡΩΤΗΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ

Μ Ε Λ Ε Τ Η

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΗΣ ΔΟΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ 1833

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΙΣΑ

*Εἰς τὸ Νομικὸν Τμῆμα καὶ τῶν Πολιτικῶν Ἑπιστημῶν
τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ κατὰ τὴν Συνεδρίασιν
τῆς 20 Νοεμβρίου 1904.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

N

3425

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1904

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

N. 3425 *ἡ ἀγαπῶν με φίλῳ ἀνέτῳ Τιμοτ. Ε' Ἀγιοπούλῳ.
Σταυροῦ, Ὑψιφάνῃ τοῦ Πανταρχίου. η. η.*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΛΑΤΥΚΑ

ΠΡΩΤΗΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ

Θαρίμας

Μ Ε Λ Ε Τ Η

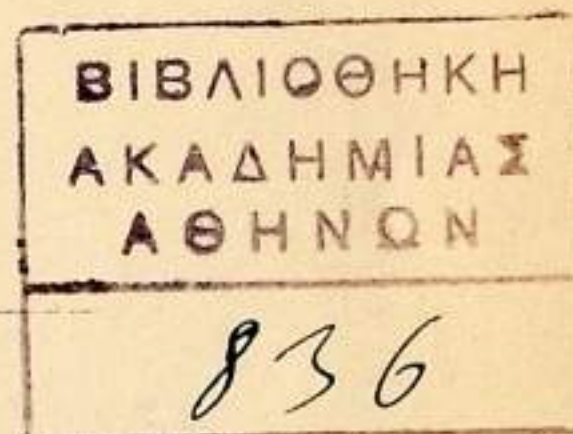
ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΗΣ ΔΟΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ 1833

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΙΣΑ

*Εἰς τὸ Νομικὸν Τμῆμα καὶ τῶν Πολιτικῶν Ἑπιστημῶν
τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ κατὰ τὴν Συνεδρίασιν
τῆς 20 Νοεμβρίου 1904.*

22 ΣΕΠ. 1958

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1904

Τὴν παροῦσαν μελέτην ἀνεκοινώσαμεν τῇ 20 Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἐνώπιον τοῦ Νομικοῦ Τμήματος καὶ τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ. Προεκλήθη δὲ αὕτη ἐξ ἐτέρας ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Α. Μ. Ἀνδρεάδη, ὑφηγητοῦ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, γενομένης τῇ 16 Ὀκτωβρίου ἰδίου ἔτους ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Τμήματος.

Εἰ καὶ ἐδημοσιεύθη ἤδη ἡ μελέτη αὕτη καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9595 ἀπὸ 24 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους φύλλου τῆς καθημερινῆς Ἐφημερίδος «Σκρίπ», οὐχ ἥττον ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν ταύτην καὶ διὰ τοῦ παρόντος φυλλαδίου πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τοιοῦτου εἶδους θέματα, ἀλλὰ μὴ ἀναγνόντων αὐτήν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Δεκεμβρίου 1904.

Δ. ΠΛΑΤΥΚΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΛΑΤΥΚΑ

Πρώην Γενικοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ

Μ Ε Λ Ε Τ Η

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

Α Π Ο Σ Β Ε Σ Τ Ι Κ Η Σ Δ Ο Σ Ε Ω Σ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ 1833

Κύριοι,

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 16 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. τοῦ ἡμετέρου Τμήματος ὁ κ. Α. Μ. Ἀνδρεάδης, Ὑφηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Δανείου, τοῦ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων συνομολογηθέντος τῷ 1833, ἔθιξε ζητήματα, ἅτινα μετὰ τὰ ἀτυχῆ ἀποτελέσματα τοῦ τελευταίου πολέμου, ἦτοι τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ξενικοῦ ἐλέγχου, ὀφείλομεν μετὰ πολλῆς προσοχῆς νὰ ἐξετάζωμεν πάντες. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος ὁ κ. Ἀνδρεάδης μὴ δυνάμενος βεβαίως νὰ γινώσκη τὰς σχετικὰς λεπτομερείας περιέπεσεν εἰς σπουδαιοτάτην ἀνακρίβειαν ἰσχυρισθεὶς, ὅτι « ἡ ἐτησία » δόσις ἐκ φράγκων 900 000, ἣν τὸ Κράτος καταβάλλει τακτικῶς πρὸς τὰς Δυνάμεις, εἶνε ἄγνωστον καὶ ἄλυτον ζήτημα ἂν χρησιμεύῃ εἰς τόκους μόνον ἢ εἰς τόκους καὶ χρεωλύσιον ».

Παρετηρήσαμεν ἀμέσως τότε, ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀκριβές, καθότι τυγχάνει βέβαιον, ὅτι ἡ δόσις αὕτη εἶνε χρεωλυτικὴ, τούτέστι

χρησιμεύει πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ Κεφαλαίου. Θὰ ἀνεπτύσσομεν δ' ἀμέσως τὰς ὀλίγας λέξεις, ἃς ἀπετείναμεν τότε τῷ κ. Ἀνδρεάδῃ διακόψαντες αὐτὸν καὶ θὰ ἀπηλλάσσομεν οὕτως Ὑμᾶς τῆς παρούσης συνεδριάσεως, ἂν μὴ εἶχεν ἐξαντληθῇ ἡ ὠρισμένη πρὸς συζήτησιν ὥρα (α). Θὰ ἐσιωπῶμεν δὲ ἴσως καὶ ἤδη, ἐὰν τὴν αὐτὴν ἀνακρίθειαν δὲν ἐβλέπομεν κατόπιν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῇ Ἑφημερίδι «Ἑστία» τῆς 18 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ., ἥτις ἐδημοσίευσε περίληψιν τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ.

Ἐκαστος εὐκόλως ἐννοεῖ, κύριοι, ὅποσον μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο τούτων γνωμῶν. Καὶ ἐὰν μὲν αἱ 900,000 φράγκων δίδωνται μόνον διὰ τόκον, τὸ Κεφάλαιον τοῦ δανείου οὐδόλως ἔχει μειωθῇ μέχρι τοῦδε. Ἐὰν δὲ δίδωνται ταῦτα ὡς χρεωλυτικὴ δόσις, ἥτοι πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ Κεφαλαίου, τότε, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρξατο καταβαλλομένη ἡ δόσις τῶν φράγκ. 900,000 καὶ μέχρι σήμερον, τὸ Κεφάλαιον τοῦ χρέους μας ἐμειώθη ἐπαισθητῶς ἥτοι κατὰ 40,000,000 περίπου φράγκων.

Εὐτυχῶς τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει ὡς ὁ κ. Ἀνδρεάδης παρέστησεν αὐτό, καθότι ἡ ἐν λόγῳ δόσις ἀποτελεῖ καθαρῶς καὶ ἀναμφισβητήτως ἐτησίαν χρεωλυτικὴν καταβολήν, ὡς θέλομεν προβαίνοντες ἀποδείξει. Ἴνα μὴ δὲ διὰ τῆς δημοσιότητος διασπείρωνται ἀβασανίστως ἀντίθετοι πρὸς τοῦτο γνῶμαι, ἰδίᾳ δὲ ὡς προερχόμεναι ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου τμήματος τοῦ Συλλόγου Παρναστοῦ, γνῶμαι, αἵτινες περιερχόμεναι εἰς γνῶσιν τῶν ξένων δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπιζήμιον ἐπίδρασιν κατὰ τῶν συμφερόντων τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ λάβωμεν τὸν λόγον ὅπως ὅσον οἷόν τε συντόμως ἀναπτύξωμεν τὴν γνώμην, ἣν ἐν παρόδῳ ἐξηνέγκαμεν τότε διακόψαντες τὸν κ. Ἀνδρεάδην,

(α) Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὁ κ. Ἀνδρεάδης, παρὰ τὰ κρατοῦντα ἀνέκαθεν ἐν τῷ Νομικῷ Τμήματι τοῦ Συλλόγου Παρναστοῦ, ἔνθα καὶ διακοπαὶ καὶ συζητήσεις πάντοτε ἐπιτρέπονται ἐπὶ τῶν ἀναπτυσσόμενων θεμάτων, ἔθηκεν ἀποτόμως τέρμα εἰς τὴν συζήτησιν ἐμποδίσας οὕτως ἡμᾶς ὅπως ἀναπτύξωμεν τὰς γνώμας ἡμῶν.

καθότι φρονοῦμεν ὅτι τοιαύτη ἀνακρίβεια δὲν προσήκει νὰ μείνη ἄνευ ἀναιρέσεως χάριν αὐτοῦ τούτου τοῦ Δημοσίου συμφέροντος τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐσκοποῦμεν νὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Τμήματι τὸ ζήτημα τοῦτο δι' οὓς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν λόγους, αἴφνης, προχθὲς μόλις, περιῆλθεν εἰς γνῶσιν ἡμῶν, ὅτι ὁ κ. Ἀνδρεάδης τὴν ἐν τῷ Τμήματι γενομένην περὶ τούτου ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ ἐδημοσίευσε καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει. Ζητήσαντες καὶ ἀναγνόντες τὸ τεῦχος τοῦτο, ἐπιγραφόμενον « Ἱστορία τῶν Ἐθνικῶν » Δανείων » μετ' εὐχαρίστου ἐκπλήξεως εἶδομεν, ὅτι ὁ κ. Ἀνδρεάδης, ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ ταύτῃ, ἐπωφεληθεὶς τῶν ἡμετέρων πληροφοριῶν, ἐτροποποίησε κάπως τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμας αὐτοῦ καὶ δοξασίας. Οὕτω δέ, ἐν ᾧ ἐν τῷ Τμήματι τούτῳ καὶ ἐν τῇ περιλήψει τῆς ὁμιλίας του, τῇ διὰ τῆς « Ἑστίας », ὡς ἐρρέθη, δημοσιευθείσῃ, ἐξεφράσθη ῥητῶς, ὅτι: « Εἶνε ἄγνωστον καὶ ἄλυτον ζήτημα ἂν αἱ 900,000 φράγκων χρησιμεύουν εἰς τόκους » ἢ εἰς τόκους καὶ χρεωλύσιον », παρὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἀμέσως μάλιστα τότε γνώμην ἡμῶν, ὅτι οὐδεὶς ἐπιτρέπεται ἐπὶ τούτου δισταγμός, οὐχ ἥττον εἰς τὸ τέλος τοῦ σχετικοῦ κεφαλαίου τοῦ βιβλίου του, σελ. 104, παραδέχεται, ὅτι: « ἡ ἐνιαυσία αὕτη » δόσις μετέχει τόκου καὶ χρεωλυσίου, χωρὶς ὅμως νὰ δυνάμεθα » νὰ ὀρίσωμεν τὸ ποσὸν ἐκατέρου τούτων ». Τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ κ. Ἀνδρεάδης, ἔχων, καθ' ἣν ὠμίλει στιγμὴν, τὸ εἰρημένον βιβλίον αὐτοῦ ὑπὸ τύπωσιν, ἐμελέτησε κατόπιν κάλλιον τὸ ζήτημα καὶ ὅτι ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις καὶ πληροφορίας, ὧν μίαν μάλιστα εἶχε τὴν καλωσύνην ῥητῶς νὰ ἀναφέρῃ ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι 104 τοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τροποποιηθεῖσα αὕτη γνώμη, ὡς ἐρρέθη, τοῦ κ. Ἀνδρεάδη δὲν εἶνε πλήρης καὶ οἷα ὥφειλε νὰ εἶνε, διότι ἐν ᾧ ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ πολλῶν δισταγμῶν καὶ ἀμφιβολιῶν (σελ. 100-104) προκύπτει, ὅτι δὲν ἐπείσθη καὶ ἀνέμενέ τις νὰ καταλήξῃ εἰς ὁ συμπέρασμα καὶ ἐνώπιον τοῦ Τμήματος εἶχε καταλήξει, παραδόξως ἡσπάσθη τὴν γνώμην, « ὅτι ἡ

» δόσις μετέχει τόκου καὶ χρεωλυσίου», τοῦθ' ὅπερ, καὶ πάλιν, ὡς εἶπομεν, δὲν εἶνε ἀκριβές, ἀφ' οὗ αὕτη χρησιμεύει ὀλοσχερῶς ὡς χρεωλύσιον, ὡς θέλομεν ἀποδείξει.

Τὸ προκείμενον θέμα, κύριοι, εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε δι' οὗ καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν καὶ ἐν τῷ ἐπιλόγῳ θέλομεν προσθέσει λόγους δέον καλῶς νὰ διευκρινισθῇ, ὥστε οὐδεὶς πλέον νὰ χωρῇ δισταγμός. Διὸ καὶ μετὰ τὰς διὰ τοῦ δημοσιευθέντος βιβλίου τροποποιηθείσας, ὡς ἐξετέθη, γνώμας τοῦ κ. Ἀνδρεάδη θεωροῦμεν καὶ πάλιν ἐπάναγκες ἵνα ἀναπτύξωμεν τὰ κατὰ τὸ θέμα τοῦτο ἐνώπιον Ὑμῶν.

Δὲν εἶνε ποσῶς ἄγνωστον, οὐδὲ ζήτημα λεπτεπίλεπτον, ὡς γράφει ὁ κ. Ἀνδρεάδης ἐν τῷ βιβλίῳ του, σελὶς 101, ἀλλὰ γνωστὸν καὶ βέβαιον, ὅτι ἡ ἐτησία δόσις τῶν φρ. 900,000 καταβάλλεται ἐξ ὀλοκλήρου ὡς χρεωλύσιον, τοὔτέστι, ὅτι χρησιμεύει εἰς ἀπόσβεσιν τοῦ Κεφαλαίου. Τοῦτο σαφῶς προκύπτει ἐκ πολλῶν ἐνδείξεων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ ἄλλων αὐθεντικῶν κειμένων, ἐξ ὧν θέλομεν περιορισθῇ νὰ ἀνακοινώσωμεν Ὑμῖν τὰ σπουδαιότερα καὶ αὐθεντικώτερα.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ ἐν λόγῳ δόσις δὲν εἶνε μόνον δόσις τόκων προκύπτει ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀρχικῆς περὶ τοῦ Δανείου τούτου συμβάσεως ἀπὸ 7|19 Μαΐου 1832. Συμφώνως πρὸς ταύτην ἡ Ἑλλάς ἦτο ὑπόχρεως εἰς καταβολὴν τόκων καὶ χρεωλυσίου. Οὐδέποτε δὲ δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι αἱ τρεῖς προστάτιδες τῆς Ἑλλάδος Μεγάλαι Δυνάμεις, ἀποφασίσασαι κατὰ τὸ 1859 λόγῳ εὐμενείας πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἐγγράφως ἐδήλωσαν τότε διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν ἀπὸ 12|24 Μαΐου 1859, καὶ οὐχὶ λόγῳ δυσμενείας πρὸς αὐτήν, ἀποφασίσασαι, λέγω, νὰ μετριάσωσι τὰς ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ δανείου ἀπαιτήσεις αὐτῶν, προέβησαν εἰς ἀπόφασιν, ἣτις πᾶν ἄλλο ἢ εὐμένειαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἤθελε μαρτυρεῖ, ἥτοι νὰ ὀρίσωσιν, ὅτι αἱ 900,000 φράγκων θὰ καταβάλλωνται κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πρὸς αὐτὰς ἐξ ὀλοκλήρου μόνον ἀπέναντι τόκων

Τοῦτο, ἐὰν ᾗτο ἀληθές, θὰ ᾗτο ἄκρα πρὸς τὴν Ἑλλάδα δυσμέ-
νεια, ἀφοῦ τοιουτοτρόπως τὸ κεφάλαιον τοῦ ἐν λόγῳ δανείου
οὐδόλως θὰ ἐμειοῦτο, ἀλλὰ θὰ ἔμενεν ἐς αἰὶ ἀνεξόφλητον.

Περὶ δὲ τῆς καθαρῶς χρεωλυτικῆς φύσεως τῆς δόσεως τῶν
φρ. 900,000 θέλομεν ἐκθέσει ἡμῖν τὰ ἀκόλουθα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ
ὅτι ὁλόκληρος ἡ δόσις αὕτη καταβάλλεται ὡς χρεωλύσιον τοῦ
δανείου, ᾗτοι ὑπηρετεῖ μόνον τὴν βαθμιαίαν ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους
ἡμῶν, ἀτόκου ἀπὸ τῆς συγκεφαλαιώσεως αὐτοῦ καταστάντος.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀπὸ 12]24 Μαΐου
1859 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρέσβων τῶν τριῶν Μ. Δυ-
νάμεων, δι' ἧς ἐπεβλήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐτησία καταβολὴ
τῶν φρ. 900,000, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποδοχὴν τῆς
ἀποφάσεως ταύτης, τὰ ὀφειλόμενα ἐκ τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τό-
κων τοῦ δανείου τούτου μέχρι τοῦ ἔτους 1871, ὅτε τὸ δάνειον
τοῦτο εἶχεν ὁλοσχερῶς ἐξοφληθῇ ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, συνεκεφα-
λαιώθησαν εἰς ἓν ποσόν, ἀνελθὸν κατὰ τὰ βιβλία καὶ τοὺς ἀπο-
λογισμοὺς τοῦ Κράτους, εἰς φράγκα . . . **100,392,833:74.**

Ἐκτοτε ἀπέναντι τοῦ μικτοῦ τούτου κεφαλαίου φέρονται
εἰς πίστωσιν τῆς Ἑλλάδος ὡς χρεωλύσιον μόνον ἅπαντα τὰ
παρ' αὐτῆς καταβαλλόμενα ἐτησίως ποσά, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν
ἐπισήμων τοῦ Κράτους λογαριασμῶν.

Οὕτω, κατὰ τὸν τελευταῖον Γενικὸν Λογαριασμὸν τῆς οἰκο-
νομικῆς διαχειρίσεως τοῦ Κράτους τοῦ ἔτους 1880, ἐκ τοῦ ἀνω-
τέρω συγκεφαλαιωθέντος χρέους ἐξεπέσθησαν ὅσα ποσά ὑπὸ τῆς
ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως εἶχον καταβληθῇ μέχρι τοῦ ἔτους τού-
του πρὸς τὰς τρεῖς Μ. Δυνάμεις· μεθ' ὃ τὸ συγκεφαλαιωθέν, ὡς
εἴρηται, ποσὸν κατῆλθεν εἰς φράγκα . . . **83,946,011:71.**

Κατὰ τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1892 ἐδημοσιεύθη ἐκ τοῦ ὑπουρ-
γείου τῶν Οἰκονομικῶν Γενικὴ Κατάστασις τοῦ Δημοσίου Χρέους
τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ ταύτης προκύπτει, ὅτι ἀφαιρεθέντων ἐπίσης
καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1892 καταβληθέντων ὑπὸ τῆς
Ἑλλάδος ποσῶν, τὸ εἰρημένον χρέος εἶχε τότε κατέλθει εἰς τὸ
ποσὸν τῶν φράγκων . . . **73,202,720:79.**

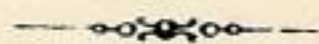

Κατὰ δὲ τὸν ἀναλυτικὸν περὶ τοῦ δανείου τούτου πῖνακα, τὸν εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβληθέντα μετὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους τοῦ ἔτους 1893, τὸ χρέος τοῦτο εἶχε περιορισθῇ εἰς φράγκα. **72,546,011:71**

Ἐὰν δ' ἐκ τούτων ἐκπέσωμεν ἤδη καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ 1893 καὶ ἐντεῦθεν καταβαλλόμενα κατ' ἔτος φράγκα 900,000, θὰ ἔχωμεν κατὰ τὸ τέλος τοῦ λήγοντος ἔτους 1904 ὑπόλοιπον εἰς χρέωσιν τοῦ Κράτους ἐκ φράγκων. . . . . **61,502,720:79.**

Κατ' ἀκολουθίαν τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσόν, τὸ ἀποσβευνόμενον βαθμιαίως κατ' ἔτος διὰ τῆς ἐκ φρ. 900,000 δόσεως, ὀφείλεται νῦν εἰς τὰς τρεῖς Μ. Δυνάμεις καὶ οὐχὶ 100,000,000, ὡς ἀνακριβῶς ἀνέφερεν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ αὐτοῦ ὁ κ. Ἀνδρεάδης, ἐπανελάβε δὲ καὶ ἐν τῇ περιλήψει ταύτης, τῇ ὑπὸ τῆς «Ἑστίας» ὡς ἐρρέθη δημοσιευθείσῃ.

Ἡ τοιαύτη συγκεφαλαίωσις τοῦ χρέους τούτου καὶ ἡ καθ' ὅμοιον τρόπον, ὡς ἐξετέθη σύνταξις τῶν Γενικῶν λογαριασμῶν, Ἀπολογισμῶν, Προϋπολογισμῶν τοῦ Κράτους καὶ διαδηλώσεων τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, καθὼς καὶ ἡ τήρησις τῶν σχετικῶν βιβλίων αὐτοῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ πλέον ἔτη, ἃν δὲν στηρίζεται ἐπὶ τυπικῆς πρὸς τοῦτο γραπτῆς συμφωνίας, στηρίζεται ὅμως ἐπὶ πολλῶν διδομένων καὶ ἐπὶ πολλῶν ἐνδείξεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ αὐθεντικῶν κειμένων· στηρίζεται τέλος ἐπὶ τῆς σιωπηρᾶς καὶ μακροχρονίου ἀποδοχῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῶν λογαριασμῶν τούτων τῆς Ἑλλάδος ἐκ μέρους αὐτῶν τούτων τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων, αἵτινες ἐν γνώσει πάντοτε διατελοῦσαι αὐτῶν οὐδεμίαν μέχρι τοῦδε ἐξήνεγκόν ποτε παρατήρησιν ἐπ' αὐτῶν ὡς θέλομεν ἀποδείξει παραθέτοντες, ὡς εἵπομεν, τὰ κυριώτερα πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα στοιχεῖα καὶ αὐθεντικὰ κείμενα κατὰ χρονολογικὴν σειράν.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1850 ἐγένοντο πρὸς τὰς τρεῖς Προστάτιδας Δυνάμεις προτάσεις ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος περὶ τῆς κατὰ τὸν

ρήθέντα τρόπον ἐξοφλήσεως τοῦ ἐν λόγῳ δανείου. Ἴδου δὲ τί ἔγραφε τότε εἰς τινὰ ἔκθεσιν αὐτοῦ ὁ ἐν Παρισίοις πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος μακαρίτης Μαυροκορδαῆτος: « Αἱ καταβολαὶ τῶν Δυνάμεων νὰ συγκεφαλαιωθῶσι καὶ νὰ ἀποτελέσωσι κεφάλαιον, » τὸ ὅποῖον νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὰ βιβλία μας ἄτοκον κατ' εὐμένειαν » τῶν Δυνάμεων. Πρὸς πληρωμὴν δ' αὐτοῦ νὰ ἀρχίσωμεν ἀμέσως νὰ πληρώνωμεν ἀνὰ ἓν ἑκατομμύριον ἐπὶ τινὰ ἔτη καὶ » ἀκολουθῶς νὰ συνομολογήσωμεν μίαν αὕξησιν ἀνάλογον πρὸς » τὴν οἰκονομικὴν μας κατάστασιν... » (Πρακτικὰ συνεδριάσεων Βουλῆς 1860).

Πρὸς ἐνίσχυσιν τούτων ἔρχεται κατόπιν καὶ ἡ ἀπὸ 12]24 Μαΐου 1859 προμνησθεῖσα ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις Πρέσβεων τῶν τριῶν Μεγ. Δυνάμεων, δι' ἧς οὗτοι, ἀπαντῶντες οἷονεὶ εἰς τὰς προτάσεις ταύτας, ἐκφράζουσι τὰς λίαν εὐμενεῖς πρὸς τοιαύτην λύσιν διαθέσεις τῶν Δυνάμεων ὡς ἐξῆς: « ... Ὅτι ἡ δυσάρεστος αὕτη διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους κατάστασις δεινοῦται καθ' ἑκάστην, διότι καὶ ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι αἱ τρεῖς Δυνάμεις εὐαρεστῶνται νὰ χαρίσωσι (faire l'abandon) τοὺς ὀφειλομένους τόκους ἐπὶ τῶν μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1859 γενομένων προκαταβολῶν, τὸ χρέος τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχεται μέχρι τῆς εἰρημένης ἡμερομηνίας εἰς φράγκα 56,142,307:75 καὶ ὅτι τὸ χρέος τοῦτο τῇ 1ῃ Μαρτίου 1871, ἐποχῇ τῆς ἐξοφλήσεως αὐτοῦ, θὰ ἀνέρχεται εἰς φρ. 121,528,198:81 ».

Πρὸς τούτοις διὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως τοῦ 1859 αἱ τρεῖς Μεγ. Δυνάμεις ῥητῶς ἐπέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως δημοσιεύῃ εἰς ἔντυπα τεύχη τοὺς Προϋπολογισμοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Λογαριασμοὺς τοῦ Κράτους, νὰ φροντίζῃ δὲ νὰ ἀποστέλλῃ ἀνάλογα ἀντίτυπα τούτων εἰς τὰς ἐν Ἀθήναις Πρεσβείας αὐτῶν. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῶν Μεγ. Δυνάμεων ἔκτοτε ἐκτελεῖται, ταχτικῶς ἀποστέλλομένων αὐταῖς τῶν οἰκείων ἐντύπων τευχῶν. Καὶ εἰς μὲν τοὺς Προϋπολογισμοὺς τοῦ Κράτους ῥητῶς ἀναγράφεται κατ' ἔτος ἡ πίστωσις διὰ τὸ ποσὸν τῆς ἐκ φρ. 900,000 δόσεως « ὡς χρεωλύσιον », διδόμενον εἰς τὰς τρεῖς Μεγ. Δυνάμεις

ἀπέναντι τοῦ ἐν λόγῳ δανείου. Εἰς δὲ τὰ τεύχη τῶν Γενικῶν Λογαριασμῶν τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ Κράτους παρατίθεται πρὸς τούτοις καὶ εἰδικὴ ἀναλυτικὴ κατάστασις τῆς ἐκ τοῦ δανείου τούτου ληψοδοσίας, ἐξ ἧς λίαν σαφῶς ἐμφαίνεται οὐ μόνον ἡ ὡς ἐλέχθη συγκεφαλαίωσις τοῦ δανείου, ἀλλὰ καὶ ὁ καταλογισμὸς ἐκάστης δόσεως ὠρισμένως εἰς χρεωλύσιον.

Ταῦτα, κύριοι, λαμβάνουσι χώραν τακτικῶς ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν, ἀλλ' οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἀπηυθύνθη ὑπὸ τῶν Δυνάμεων παρατήρησις τις πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, οὔτε ὡς πρὸς τὴν γενομένην, ὡς ἐξετέθη, συγκεφαλαίωσιν τοῦ δανείου, οὔτε ὡς πρὸς τὸν καταλογισμὸν εἰς χρεωλύσιον ὁλοκλήρου τοῦ ἐκ φρ. 900,000 ποσοῦ ἐκάστης δόσεως· ἐν ᾧ ἐὰν αἱ Δυνάμεις δὲν ἀπεδέχοντο πάντα ταῦτα ἤθελον πολλάκις διαμαρτυρηθῇ διὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων αὐτῶν. Γνωστὴ δὲ εἶνε, κύριοι, ἡ προσοχὴ καὶ ἡ μελέτη, ἣν καταβάλλει σήμερον καὶ ἡ διπλωματία, ἰδίως δὲ τὰ ἀρμόδια ξένα ὑπουργεῖα καὶ ἰδιαίτερον ἔτι τὰ σχετικὰ τμήματα τῶν ὑπουργείων τούτων πρὸς πᾶν ὃ, τι ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐαυτῶν δοσοληψίας μετὰ τῶν διαφόρων ἄλλων Κρατῶν. Κατ' ἀκολουθίαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σπουδαίων λόγων, καὶ διὰ τῆς μακροχρονίου, ὡς ἐλέχθη, σιωπῆς τῶν Δυνάμεων ἀποδεικνύεται, ὅτι, τοιαύτην ἔννοιαν δοῦσαι πάντοτε αὐται, ἀπεδέχθησαν ὡς καλῶς ἔχοντας τοὺς προμνησθέντας ἐπισήμους λογαριασμοὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἐπεδοκίμασαν οὕτω τὸν καθιερωθέντα τρόπον τῆς ἀποσβέσεως τοῦ Δανείου, τὸν ἀπὸ τοῦ 1850, ὡς ἐρρέθη, προταθέντα εἰς τὰς Δυνάμεις διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος, ἐνδειχθέντα δὲ καὶ παρ' αὐτῶν τούτων τῶν Δυνάμεων διὰ τῆς προμνησθείσης ἀποφάσεως τοῦ 1859 τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἧς τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα ἀνέγνωμεν ὑμῖν πρὸ μικροῦ.

Ἐν Γαλλίᾳ μάλιστα κατὰ τὸ 1887 ἔλαβε χώραν καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀξιοσημεῖωτον γεγονός, οὐδεμίαν πλέον ἀφίνον ἀμβολίαν περὶ τῆς χρεωλυτικῆς φύσεως τῆς ἐν λόγῳ δόσεως. Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου 1887 Νόμου ὁ ὑπουργὸς τῶν

Οικονομικῶν τῆς Γαλλίας ἐξουσιοδοτήθη νὰ διαγράψῃ ὀριστικῶς ἐκ τοῦ οἰκείου βιβλίου τὰ καταβληθέντα ποσὰ ὑπὸ τῆς Γαλλίας διὰ τὸ ἐλληνικὸν Δάνειον τοῦ 1833, τὴν δὲ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καταβαλλομένην, ὡς ἐρρέθη, δόσιν νὰ καταχωρίζῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν μερίδα «διάφορα ἔσοδα τοῦ Προϋπολογισμοῦ» πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐγγυηθέντος μέρους τοῦ ἐν λόγῳ Δανείου. Τὰ περὶ τούτου ἀφηγούμενος καὶ ὁ κ. Stourm ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Προϋπολογισμός» ἀναφέρει σὺν ἄλλοις, ὅτι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου Νόμου, διέγραψαν τότε ἐκ τῶν βιβλίων τὸ ἐν λόγῳ χρέος καὶ ἐπέρασαν αὐτὸ εἰς τὰς ζημίας τοῦ δημοσίου ταμείου (ἔκδ. 1891 σελ. 235).

Ἡ ἀπόσβεσις δὲ αὕτη τοῦ εἰρημένου χρέους δὲν ἐγένετο χάριν λογιστικῆς ἀπλοποιήσεως, ὡς ἀναφέρει ὁ κ. Ἀνδρεάδης ἐν σελ. 103 τοῦ βιβλίου του, προσπαθῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑαυτοῦ ιδεῶν νὰ μετριάσῃ τὸ κῦρος τῶν ὑπὸ τοῦ Stourm ἀναφερομένων, ἀλλ' ἐγένετο κατ' οὐσίαν διότι ἀνεγνώρισαν, ὅτι τὸ ποσὸν αὐτοῦ, φανταστικὸν πλέον καταστάν, δὲν ἔπρεπε νὰ παρίσταται ἐν τοῖς βιβλίοις ὡς ἀπαιτητόν, ἀφ' οὗ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἰσπραχθῇ ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ διότι ἐπεθύμουν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν ἀλήθειαν ἐν ταῖς ἐγγραφαῖς τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Τοῦτο προκύπτει ἀναμφισβητήτως καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ Γερουσίᾳ διαφόρων σχετικῶν ἀγορεύσεων, ἐξ ὧν χάριν συντομίας θέλομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα μόνον περικοπὰς ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ διασήμεου Γερουσιαστοῦ Léon Say λεχθέντων κατὰ τὴν 29 Μαρτίου 1888.

« Τὸ ἴδιον συμβαίνει μὲ τὸ ἐλληνικὸν Δάνειον. Δὲν δυνάμεθα
 » ν' ἀφήσωμεν νὰ παρίστανται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ δημοσίου
 » ταμείου ποσότητες, αἵτινες ἀληθῶς οὐδὲν ἀποτελοῦσι πραγμα-
 » τικὸν ἔσοδον. . . . Ὀφείλαμεν ν' ἀποσβέσωμεν τὸ διὰ τῶν ἐγγρα-
 » φῶν παριστώμενον εἰς πίστωσίν μας ὑπόλοιπον, μεταφέροντες
 » αὐτὸ εἰς τὴν μερίδα « κέρδη καὶ ζημίαι » . . . . Ἡ ἐγγραφή, ἣν
 » τροποποιούμεν, εἶνε ἐκείνη ἣτις παριστᾷ μεταξὺ τῶν εἰδικῶν
 » λογαριασμῶν τοῦ Δημοσίου ταμείου ἓνα ἀριθμὸν ἑκατομυ-

» ρίων, ἃ τὸ ταμεῖον τοῦτο δὲν θέλει εἰσπράξει ποτέ..... Ἐν συν-
 » τόμῳ ἢ ἐνέργειᾳ, ἣτις ζητεῖται, εἶνε κανονική· οὐδὲν ἔχει τὸ
 » ἄτοπον· ἐπαναφέρει δὲ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰς ἐγγραφὰς τοῦ
 » Δημοσίου Ταμείου· (πολὺ καλὰ· πολὺ καλὰ)».

Ὡστε τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Stourm ἀναφερόμενα, ὡς ἀνωτέρω, περὶ τῆς διαγραφῆς τοῦ ἐν λόγῳ χρέους, εἰσὶν ἐντελῶς σύμφωνα πρὸς τὰ λεχθέντα καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ διασήμεου καὶ εἰδικωτάτου, μεγάλην δ' αὐθεντίαν ἀποτελοῦντος περὶ τὰ τοιαῦτα Léon Say (α).

Ἐκτοτε λοιπὸν καὶ δυνάμει τοῦ προμνησθέντος Νόμου τὸ ἐκ φρ. 200,000 ποσὸν τῆς ἀναλογίας τῆς Γαλλίας ἐκ τῆς εἰρημένης δόσεως σημειοῦται κατ' ἔτος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῶν ἐσόδων αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἐξῆς αἰτιολογίαν: « Ἐτησία χρεωλυτικὴ
 » δόσις (Annuité), καταβαλλομένη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυ-
 » βερνήσεως διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐγγυηθέντος ὑπὸ τῆς Γαλλίας
 » μέρους τοῦ δανείου τοῦ 1833 ». (β) Ὡστε αἱ σχετικαὶ πρὸς τὸ ἐν λόγῳ Δάνειον ἐγγραφαὶ ἐν τοῖς Προϋπολογισμοῖς ἀμφοτέρων τῶν Κρατῶν Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος, ἥτοι μεταξὺ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου, εἰσὶ πληρέστατα σύμφωνοι Ἡ αὐτὴ δ' ἀκριβῶς

(α) Τὸ γαλλικὸν κείμενον ἔχει ὡς ἐξῆς: « Il en est de même de l'emprunt Grec. Nous ne pouvons pas laisser figurer à l'actif du trésor des sommes, qui en réalité ne constituent un avoir réel..... Nous avons dû liquider le solde débiteur, qui figurait aux écritures par le compte de profits et pertes..... L'écriture, qu'on modifie, c'est celle, qui a fait figurer parmi les comptes spéciaux du trésor, un certain nombre de millions, que le trésor ne recouvrera jamais..... En somme, l'opération, qu'on vous propose, est régulière, elle n'a aucun inconvénient et elle rétablit la vérité dans les écritures du trésor (tres bien! tres bien!)».

(β) Τὸ Γαλλικὸν κείμενον ἔχει ὡς ἐξῆς: « Annuitié payée par le Gouvernement Grec pour le remboursement de la portion garantie par la France dans l'emprunt de 1833 ».

συμφωνία υφίσταται καὶ μεταξὺ τῶν Γενικῶν Λογαριασμῶν τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως ἀμφοτέρων τῶν Κρατῶν : ἤτοι, ὅπως ἐν τοῖς Γενικοῖς Λογαριασμοῖς τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω, ἡ περὶ ἧς πρόκειται δόσις τῶν 900,000 φράγκων φέρεται τακτικῶς ὡς χρεωλύσιον, οὕτω καὶ ἐν τοῖς τῆς Γαλλίας (Compte Général de l'Administration des Finances) ὡς χρεωλυτική ὡσαύτως σημειοῦται ἡ ἀναλογία αὐτῆς, ἐκπιπτομένη τακτικῶς κατ' ἔτος ἐκ τοῦ συγκεφαλαιωθέντος, ὡς ἐρρέθη, χρέους μέχρι τελείας αὐτοῦ ἀποσβέσεως. Ὡστε καὶ ἐκ τῶν Γενικῶν τούτων Λογαριασμῶν, τῶν κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας ἀποδιδομένων, προκύπτει σαφῶς ἥτε συγκεφαλαίωσις τοῦ ἐν λόγῳ χρέους τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ ἡ ἀποκλειστικῶς ἀποσβεστικὴ ιδιότης τῆς εἰρημένης δόσεως. (α)

(α) Ἄξιον ὁμῶς παρατηρήτεως τυγχάνει, ὅτι ἡ Γαλλία ἐν τοῖς Γενικοῖς τούτοις Λογαριασμοῖς δὲν φέρει εἰς πίστωσιν τοῦ χρέους τῆς Ἑλλάδος κατ' ἔτος ὁλόκληρον τὴν ἐκ 300,000 φράγκων ἀναλογίαν αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον φρ. 200,000, παραλείπει δὲ νὰ ἐκπέσῃ ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ χρέους καὶ τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν τῆς ἀναλογίας τῆς, ἤτοι τὰς 100,000 φράγκων, ἃς λαμβάνει κατ' ἔτος ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Α', παραχωρηθείσας αὐτῷ δυνάμει τῆς ἀπὸ 17)29 Μαρτίου 1864 συνθήκης περὶ ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποδοτέον μᾶλλον εἰς ἄβλεψίαν τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας, καθότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ἡ παράλειψις αὕτη εἶνε συνέπεια ἀλλοίας ἐρμηνείας, ἣν τυχὸν ᾔηθέλησαν ἐν Γαλλίᾳ νὰ δώσωσιν εἰς τὴν σχετικὴν περὶ τούτου διάταξιν τῆς εἰρημένης συνθήκης τοῦ 1864.

Καὶ ὄντως διὰ τοῦ ἄρθρου 6 τῆς συνθήκης ταύτης αἱ τρεῖς προστάτιδες τῆς Ἑλλάδος Μεγάλαι Δυνάμεις συνεφώνησαν ρητῶς : «ὅπως »παραιτήσωσιν (faire abandon, κατὰ τὸ γαλλικὸν κείμενον) ὑπὲρ τῆς »Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'.» ἀνὰ 100,000 φράγκων (4,000 λίρας στερλίνας) κατ' ἔτος ἐκάστη ἐκ τῆς ἀναλογίας των ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐκ φρ. 900,000 δόσεως, ἣν ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ἀναδεχθῇ

Κατὰ τὸν διαρρεύσαντα μάλιστα κατόπιν χρόνον παρουσιάσθησαν καὶ αἱ ἀκόλουθοι περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ Δυνάμεις ὤφειλον, ἐὰν εἶχον ἐναντίαν γνώμην ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ αὐταῖς, ὡς ἐξετέθη,

να καταβάλλῃ πρὸς αὐτὰς συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ 12)24 Μαΐου 1859 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις Πρέσβειων τῶν εἰρημένων τριῶν Δυνάμεων καὶ εἰς ἐκτέλεσιν τῆς κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1860 γενομένης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος συμφωνίας, ἦτοι: «αἱ εἰρημέναι Δυνάμεις συνεζώνησαν » να παραιτήσωσι (faire abandon) τὸ ποσὸν φρ. 300,000 ἐν συνόλῳ, » να συστήσωσι δὲ δι' αὐτοῦ προσωπικὴν προίκισιν (constituer une » dotation personnelle) ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α' ». Κατ' ἀκολουθίαν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς λαμβάνει ἑκτοτε ἐτησίως φρ. 300,000 (12,000 λίρας στερλίνας) ὡς προσωπικὴν αὐτοῦ προίκισιν ἐκ μέρους τῶν εἰρημένων τριῶν Δυνάμεων, ἐκάστη τῶν ὁποίων πρὸς σύστασιν τῆς προίκισεως ταύτης συνεισέφερεν ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ ἐκυτῆς μεριδίου τῆς δόσεως τῶν 900,000 φράγκων, ἦτοι ἐκ χρημάτων ἀνηκόντων αὐταῖς καὶ οὐχὶ ἐκ χρημάτων τοῦ ἐλληνικοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Ἀλλοίᾳ τούτου ἐρμηνεῖα ἤθελεν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὸν περιορισμὸν τῆς ἐκ φρ. 900,000 δόσεως εἰς μόνον φρ. 600,000 τοῦθ' ὅπερ προφανῶς ἤθελεν ἀντιβρίνει εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἀπὸ 12)24 Μαΐου 1859 προμνησθείσης ἀποφάσεως, δι' ἧς τὸ ποσὸν τῶν φρ. 900,000 εἶχεν ὀρισθῇ ὡς ἐλάχιστος ὅρος τῆς δόσεως ταύτης. Ἀλλως τε δὲ ἡ ὁπόφασις αὕτη δι' οὐδενὸς τῶν μεταγενεστέρων γνωστῶν σχετικῶν ἐγγράφων φαίνεται μεταρρυθμισθεῖσα κατὰ τοῦτο. Πρὸς τούτοις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεμίαν ἔννοιαν ἤθελεν ἔχει καὶ ἡ κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ 1864 ἐκ μέρους τῶν τριῶν Δυνάμεων γενομένη, ὡς ἐξετέθη, παραίτησις ποσοῦ φρ. 300,000 ἐν συνόλῳ καὶ ἡ δι' αὐτοῦ σύστασις προίκισεως ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α', καθότι, κατὰ τοὺς γενικῶς κρατοῦντας νομικοὺς κανόνας, οὐδεὶς δωρεῖται ἢ παραιτεῖται ξένων πραγμάτων, οὐδ' οἱ προικίζοντες δύνανται νὰ συνιστῶσι προῖκας ἐξ ἀλλοτρίων, ἀλλὰ παραιτεῖται τις μόνον τῶν ἰδίων δικαιωμάτων, προῖκα δὲ συνιστᾷ μόνον ὁ ἐξ ἰδίων προσφέρων.

Ὅθεν ἡ μόνη μεταβολή, ἣτις διὰ τῆς εἰρημένης συνθήκης τοῦ 1864 ἐπῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων τοῦ 1859, εἶνε, ὅτι ἐνῶ δι' αὐτῆς εἶχον ὀρισθῇ μόνον τρεῖς δικαιοῦχοι τῆς ἐν

τρόπου ἀποσβέσεως τοῦ δανείου, νὰ ἐκφέρωσιν αὐτὴν ἀλλ' οὐδὲν εἶπον.

λόγῳ δόσεως ἐκ φρ. 900,000, ἥτοι αἱ τρεῖς Μεγάλαι Δυνάμεις, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1864 προσετέθη καὶ τέταρτος δικαιούχος, ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, πρὸς ὃν ἤδη, ὡς πρὸς ἐκδοχέα μέρους τῶν δικαιωμάτων τῶν τριῶν Μεγ. Δυνάμεων, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καταβάλλει ἐτησίως φράγκα 300,000.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἀποσβεστικὴν φύσιν τῆς ἐκ φρ. 900,000 δόσεως, αὕτη παραμένει ἀναλλοίωτος ὡς ἀρχῇθεν ὠρίσθη· ὡς τοιαύτη δὲ προσεπέκυρώθη καθ' ὁλοκληρίαν καὶ κατὰ τὸ 1898, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἐν τῇ Κιτρίνῃ Βίβλῳ τῆς Γαλλίας δημοσιευθέντων Πρακτικῶν τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐξ Μεγάλων Δυνάμεων, τῆς συνταξάσης τὸ σχέδιον τοῦ παρ' ἡμῖν Διεθνoῦς Ἐλέγχου, καθ' ὃ: «Ἡ ἐτησίᾳ χρεωλυτικὴ δόσις (Annuité) ἡ » καταβαλλομένη ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, ὠρίσθη εἰς 900,000 φράγκων. Ἡ » δόσις αὕτη ἐκπίπτεται ἐκ τοῦ κεφαλαίου τοῦ πρὸς τὰς τρεῖς Κυβερνήσεις συνομολογηθέντος χρέους». (ὄρα τὸ Γαλλικὸν κείμενον ἐν σελ. 20 σημ. α'. τῆς παρούσης μελέτης).

Ὡστε ἡ ἐξ ἀβλεψίας, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, λαμβάνει χώραν ἐν τοῖς Γενικοῖς Λογαριασμοῖς τῆς Γαλλίας ἡ τοιαύτη παράλειψις ἡ ἐκ λίαν στενῆς ἀντιλήψεως τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ μόνον 200,000 φράγκων εἰσέρχονται πραγματικῶς εἰς τὸ Δημόσιον τῆς Γαλλίας Ταμεῖον, καὶ διὰ τοῦτο τόσας μόνον ἐθεώρησε πρέπον νὰ ἀποσβύνη κατ' ἔτος ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ χρέους τῆς Ἑλλάδος ὁ συντάκτης τῶν ἐτησίων Γενικῶν λογαριασμῶν τῆς Γαλλίας. Ὁ συντάκτης οὗτος, παραπλανώμενος βεβαίως ἐκ τοιαύτης ἀντιλήψεως τοῦ πράγματος, παρορᾷ ἀδικαιολογήτως νὰ ἀποσβέσῃ ἐν ταῦτῳ καὶ τὸ εἰρημένον ὑπόλοιπον ποσὸν τῶν 100,000 φράγκων, ὅπερ τῇ παραχωρήσει τῆς Γαλλίας, ὡς ἐρρέθη, εἰσέρχεται εἰς ἄλλο ταμεῖον, ἥτοι εἰσπράττει τοῦτο ἐτησίως ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ὡς ἐκδοχεὺς-δικαιούχος ὠρισμένου μέρους τῆς ἐκ φρ. 900,000 χρεωλυτικῆς δόσεως. Ὡστε ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ δόσις αὕτη, καὶ μεταξὺ τεσσάρων δικαιούχων διανεμομένη ἀπὸ τῆς συνθήκης τοῦ 1864, ὡς ἐξετέθη, οὐδέποτε μετέβαλε φύσιν ἢ προορισμόν, ἀλλὰ πάντοτε χρησιμεύει ὁλόκληρος ὡς χρεωλύσιον τοῦ ἐν λόγῳ χρέους τῆς Ἑλλάδος.

Ὅτε κατὰ τὸ 1892 ἀπεστάλησαν εἰς Ἀθήνας δύο ἀντιπρόσωποι τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας πρὸς μελέτην τῶν οἰκονομικῶν ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος, οἱ κ. κ. Roux καὶ Law, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἐξέδωκε τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1892 τὴν καὶ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν Γενικὴν Κατάστασιν τοῦ Δημοσίου χρέους, ἣν ἐκτυπωθεῖσαν παρέδωκεν αὐτοῖς πρὸς μελέτην.

Ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης προκύπτει σαφῶς ἡ τε συγκεφαλαίωσις τοῦ Δανείου καθὼς καὶ ὁ καθιερωθεὶς, ὡς εἴρηται, τρόπος τῆς ἀποσβέσεως αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ ῥηθέντες ἀπεσταλμένοι οὐδεμίαν ἐξήνεγκον παρατήρησιν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Γενικῇ ταύτῃ Καταστάσει ὑπαρχουσῶν σχετικῶν πρὸς τὸ Δάνειον τοῦτο ἐγγραφῶν ἀναγνωρίσαντες καὶ οὗτοι σιωπηρῶς ταύτας ὡς καλῶς ἐχούσας. Ὁ ἕτερος μάλιστα τῶν ἀντιπροσώπων τούτων, ὁ κ. Law, ἀναφέρων ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ τὸ ὅλικόν ποσὸν τοῦ Δημοσίου χρέους τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ σημειοῖ ὡς ἀνερχόμενον τότε εἰς φράγκα 597,942,167 καὶ εἰς δραχμὰς 151,696,184, οὐδόλως περιλαμβάνει ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ἐν λόγῳ πρὸς τὰς τρεῖς Μεγ. Δυνάμεις χρέος, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ εἰς τὴν ἔκθεσίν του ταύτην προσηρτημένου σχετικοῦ Πίνακος.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1892 αἱ Δυνάμεις ἐθεώρησαν εὐλογον νὰ ζητήσωσιν αὐξήσιν τῆς ἐκ φρ. 900,000 δόσεως. Ἀλλ' ὁ τότε πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν αἰμίμνηστος Χ. Τρικούπης κατώρθωσεν, ὅπως μὴ ἐπιμείνωσιν αἱ Δυνάμεις εἰς τὰς περὶ αὐξήσεως τῆς δόσεως ταύτης ἀξιώσεις αὐτῶν. Καὶ κατὰ τὰς περὶ τούτου διαπραγματεύσεις ὑπῆρχε περίσταςις, ὅπως αἱ Δυνάμεις φέρωσι παρατηρήσεις ἐὰν εἶχον ἐναντίαν γνώμην ἐπὶ τοῦ, ὡς ἐξετέθη, τρόπου ἀποσβέσεως τοῦ Δανείου. Ἀλλ' οὔτε καὶ τότε εἶπόν τι, ἀναγνωρίσασαι καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὴν ἀκρίβειαν τῶν λογαριασμῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι καὶ ὁ μακαρίτης Τρικούπης, μεθ' οὗ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μας τότε ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν εἶχομεν τὴν τιμὴν νὰ συνεργαζώμεθα, πεποιθότως ἐφρόνει ὅτι ὁ προεκτεθεὶς τρόπος τῆς συγκεφαλαιώσεως

καὶ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ Δανείου οὐδόλως ἀπήρεσκεν εἰς τὰς Δυνάμεις, αἵτινες, ὡς προανεφέραμεν, ὑπηνίχθησαν καὶ ὑπεδήλωσαν μάλιστα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 1859 διὰ τῆς ἀπὸ 12)24 Μαΐου τοῦ ἔτους τούτου προμνησθείσης ἀποφάσεώς των, ἐπεσφράγισαν δὲ κατόπιν καὶ διὰ τῆς μακροχρονίου αὐτῶν σιωπῆς, καθότι ἐνεφοροῦντο πάντοτε εὐμενῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα διαθέσεων, ἔχουσαι ἄλλως τε ὑπ' ὄψει καὶ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ ἐξ ὅλου τοῦ κειμένου τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης προκύπτει.

Τὴν αὐτὴν πεποίθησιν ἔχει καὶ ὁ διαπρεπὴς πολιτευτὴς κ. Στέφανος Δραγούμης, ὁ ἰδιαιτέρως ἐγκύψας ἐσχάτως εἰς τοιοῦτου εἵδους καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ μελέτας. Τὴν δὲ πεποίθησίν του ταύτην ῥητῶς διατυπώνει ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ περὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος, τῇ ἐπιγραφομένῃ «Ἐλεγχος καὶ Ἀπολύτρωσις», εἰς τὸ χρεωλύσιον ῥητῶς κατατάσσων τὴν ἐν λόγῳ δόσιν τῶν 900,000 φράγκων. (α)

Τελευταῖον δ' ἐπίσημον ἔγγραφον, ὅπερ κλεῖον τὴν σειρὰν τῶν ὡς ἐξετέθη ἐπισήμων καὶ αὐθεντικῶν κειμένων ἔρχεται πρὸς ἐπικύρωσιν πάντων τῶν ὡς ἄνωτέρω ἐκτυλιχθέντων γεγονότων, καθὼς καὶ πρὸς ἐπισφράγισιν τῆς ἀκριθείας τῆς τηρήσεως τῶν σχετικῶν λογαριασμῶν καὶ τῶν βιβλίων τοῦ Κράτους, εἶνε ἡ Κιτρίνη τῆς Γαλλίας Βίβλος, ἐν ἣ εἰσὶ δημοσιευμένα τὰ πρακτικὰ τῶν Συνεδριάσεων τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς τῶν ἔξ Μεγάλων Δυνάμεων, τῆς ἐκπονησάσης κατὰ τὸ 1898 τὸ σχέδιον τοῦ Διεθνoῦς Ἐλέγχου.

Διὰ τῶν πρακτικῶν λοιπὸν τούτων σαφέστατα καθορίζεται

(α) Πρὸς δὲ καὶ οἱ συγγραφεῖς Κωδίκων τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας κ. κ. Ἡλίας Λιγκόπουλος, Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν (Δάνεια Ἐθνικά· ἔκδ. 1893, σελ. 33) καὶ Γεωργ. Ι. Διοβουνιώτης, Δικηγόρος καὶ Ὑφηγητὴς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ (Διεθνὴς Ἐλεγχος. Ἐκδ. 1901, σελ. 6 καὶ 7) τὴν αὐτὴν ἔχουσι γνώμην περὶ τῆς ἐν λόγῳ δόσεως, ἣν ὡς χρεωλύσιον ὡσαύτως θεωροῦσι.

ἡ ἀποσβεστικὴ ιδιότης ὁλοκλήρου τῆς δόσεως τῶν φρ. 900,000 ὡς καὶ ὁ προορισμὸς αὐτῆς, ὡς ἔπεται : « Ἡ ἐτησίᾳ χρεωλυτικὴ » δόσις (Annuité!), ἡ καταβαλλομένη ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, ὠρίσθη » εἰς 900,000 φράγκων. Ἡ δόσις αὕτη ἐκπίπτεται ἐκ τοῦ Κεφαλαίου, τοῦ πρὸς τὰς τρεῖς Κυβερνήσεις συνομολογηθέντος χρέους (α) ».

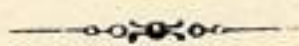
Ὡστε ὡς βλέπετε, κύριοι, τὸ ζήτημα τοῦτο οὐδόλως περιεπλάκη ἔτι μᾶλλον, ὡς παριστᾷ ὁ κ. Ἀνδρεάδης ἐν τῷ βιβλίῳ του σελ. 103, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀνεφέραμεν εἶνε ἤδη τελείως ἐκκαθαρισμένον. Τοῦναντίον ὑποπτεύομεν μᾶλλον μήπως ὁ κ. Ἀνδρεάδης περιεπλάκη ἐν τῷ ζητήματι ἔνεκα τῶν πολλῶν πηγῶν, εἰς ἃς, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ βιβλίου του, προσέτρεξεν. Οὐδὲ εἶνε ἀκριβῆς τὰ ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀναφερόμενα, ὅτι « ἀπὸ τῶν δηλώσεων τοῦ ἀειμνήστου Κουμουνδούρου (ἐν τῇ Γερουσίᾳ τῷ 1860) οὐδὲν συνέβη τὸ δυνάμενον νὰ διασαφήσῃ τὰ κατὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα ». Σφάλλεται λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα ὁ κ. Ἀνδρεάδης οὐσιωδῶς· καὶ εἶνε ἀνεξήγητος ἡ προσπάθεια, μεθ' ἧς ἀγωνίζεται ὅπως κατορθώσῃ νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο τυγχάνει εἰσέτι ἄγνωστον καὶ περιπεπλεγμένον. Οἱ κόποι, οὓς πρὸς τοῦτο κατέβαλε θὰ ἦσαν ἄξιοι κρείσσονος ὑποθέσεως. Ἐξ ἐναντίας, κύριοι, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπῆλθον, ὡς ἠκούσατε, πλεῖστα γεγονότα, πολλὰ δὲ αὐθεντικὰ κείμενα ἑκτοτε ἐξεδόθησαν καὶ διημείφθησαν ἀρμοδίως. Ταῦτα ἐν λεπτομερείᾳ καὶ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἐκτεθέντα παρ' ἡμῶν, ὡς ἄνωτέρω, ἔλυσαν ἤδη καὶ ἐξεκαθάρισαν ὀριστικῶς πλέον τὸ προκείμενον ζήτημα.

Ὅθεν, κατόπιν τῶν ὡς ἐξετέθη ἐπισήμων καὶ αὐθεντικῶν κειμένων καὶ τῆς δι' αὐτῶν ἀναγνωρίσεως τῆς ἀποσβεστικῆς φύσεως

(α) Τὸ γαλλικὸν κείμενον ἔχει ὡς ἐξῆς : « L'annuité à verser par la Grèce a été fixée à 900,000 fr. Elle s'impute sur le capital représentant la dette contractée envers les trois Gouvernements ».

ὀλοκλήρου τοῦ ποσοῦ τῆς ἐν λόγῳ δόσεως, οὐδεμία δύναται πλέον νὰ ὑποληφθῇ περὶ τούτου ἀμφιβολία. Ἄπορον δ' ἀποβαίνει πῶς ἅπασαι αἱ ὡς ἀνωτέρω ἐκτελεῖσαι λεπτομέρειαι διέλαθον τὴν προσοχὴν καὶ τὰς ἀξιεπαίνους μελέτας τοῦ κ. Ἀνδρεάδη, ὅστις ἐξήνεγκεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντίθετον καὶ ἀστήρικτον γνώμην, πάνυ δ' ἐπιζήμιον εἰς τοῦ Κράτους ἡμῶν τὰ χρηματικὰ συμφέροντα.

Ἦδη ὁφείλομεν, κύριοι, ἐν παρόδῳ νὰ κάμωμεν λόγον καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπηρεσίας τοῦ Δημοσίου χρέους, ἣν ἄλλοτε εἶχομεν τὴν τιμὴν νὰ διευθύνωμεν, νὰ ὑπομνήσωμεν δὲ ὑμῖν ὅτι ὁ κ. Ἀνδρεάδης ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του οὐχὶ εὐφήμως ἐξεφράσθη περὶ αὐτῆς εἰπὼν τὰ ἐξῆς: « Εἶχον τὴν ἀπλό- » τητα ν' ἀποτανηθῶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἀλλ' οὐ- » δὲν ἠδυνήθην νὰ μάθω σχετικὸν κλπ. ». Τὰς αὐτάς δὲ μομφὰς ἐπαναλαμβάνει καὶ διὰ τοῦ βιβλίου του (σελ. 104) συμπεριλαβὼν τῶρα εἰς αὐτάς καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐξακολουθῶν δὲ ταύτας προστίθῃσιν, ὅτι μόνον εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Διεθνοῦς Ἐλέγχου προσφυγὼν κατῴρθησε νὰ λάβῃ τὰς ὧν εἶχεν ἀνάγκην πληροφορίας !!

Ἀποροῦμεν ἐπὶ τούτῳ, διότι ἐφ' ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, ἡ ὑπηρεσία τοῦ Δημοσίου Χρέους καὶ εἰς θέσιν εἶνε νὰ παράσχη πᾶσαν πληροφορίαν, σχετιζομένην πρὸς τὰ Δάνεια τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρόθυμος πάντοτε ἐδείχθη εἰς τοῦτο ἀπέναντι τῶν αἰτούντων ἡμεδαπῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ξένων, οἵτινες, εἰς αὐτὴν ἐκάστοτε προστρέξαντες, εὖρον πᾶσαν πληροφορίαν, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἦν δυνατόν νὰ γίνῃ ἄνευ βλάβης τῶν δημοσίων συμφερόντων. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι πᾶσαι αἱ πληροφορίες δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παρέχωνται αὐθωρεῖ. Καὶ ὁ κ. Ἀνδρεάδης, ἐὰν δὲν ἀπεθαρρύνετο οὕτω κατὰ τὰς ἐρεῦνας του, ἤθελεν εὖρει ἅπαντα τὰ στοιχεῖα, ὅπως δεόντως ἐπὶ τοῦ προκειμένου φωτισθῇ. Φωτιζόμενος δὲ οὕτω, δὲν ἤθελεν ἀποπειραθῇ, διὰ τῆς ἐν τῷ Τμήματι τούτῳ ὁμιλίας του, διὰ τῆς

δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Ἑστία» περιλήψεως αὐτῆς καὶ τέλος διὰ τοῦ βιβλίου του, ἐν ᾧ διαφόρους ἐκφράζει ἀμφιβολίας (σελ. 100-104) περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐν λόγῳ δόσεως ἐκ φρ. 900,000, δὲν ἤθελε, λέγομεν, ἀποπειραθῆναι νὰ προσθέσῃ ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῆς Ἑλλάδος ὡς πάγιον καὶ ἀναλλοίωτον χρέος καὶ ἕτερον φορτίον, ἥτοι δλόκληρον τὸ ἐκ τοῦ Δανείου τῶν τριῶν Μεγ. Δυνάμεων συγκεφαλαιωθέν, ὡς ἐλέχθη, ποσὸν ἐκ φράγκων 100,392,833.74, καθότι εἰς τοιοῦτον συμπέρασμα ἀσφαλῶς καταλήγει ὁ κ. Ἀνδρεάδης, γνωμοδοτῶν ἐν σελ. 102 τοῦ αὐτοῦ βιβλίου του, ὅτι: « ἄνευ νέας συμφωνίας δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ » χρεωστούμενου κεφαλαίου». Οὕτω δ' ἀπεδείχθη μᾶλλον ζηλωτῆς τῶν συμφερόντων τῶν τριῶν Δυνάμεων ἢ αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπηρεσία τοῦ Διεθνoῦς Ἑλέγχου, ἐξ ἧς, καθ' ἃ γράφει ἐν τῷ βιβλίῳ του σελ. 104, ἠρύσθη τὰς πληροφορίας, αἵτινες ἐκλόνισαν τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου πεποιθήσεις αὐτοῦ. Ἀλλ' εὐτυχῶς διὰ τῶν ὡς ἀνωτέρω παρ' ἡμῶν ἐκτεθέντων καὶ ἡ ἐπιζημιωτάτη αὕτη γνώμη τοῦ κ. Ἀνδρεάδου ἐξηλέγχθη ἐντελῶς ἀστήρικτος καὶ πεπλανημένη.

Περαίνοντες τὸν λόγον, κύριοι, ἐπαναλαμβάνομεν νὰ εἰπώμεν ὑμῖν, ὅτι ὠρμήθημεν εἰς τοῦτο χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ὅπως μὴ μείνῃ ἄνευ ἀναιρέσεως μία τοσοῦτον ἐπιβλαβὴς πρὸς τὸ Κράτος γνώμη, ἥτις εἰ καὶ ἀστήρικτος, ὡς ἀπεδείξαμεν, δὲν συμφέρει οὐχ ἥττον εἰς τὸ Κράτος ἡμῶν νὰ διασπείρηται, ὡς προερχομένη μάλιστα ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου Τμήματος τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, εἰς ὃ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκωμεν.

Ἐὰν δέον νὰ ᾤμεν ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς νέους καὶ νὰ ἐνθαρρύνωμεν μάλιστα αὐτοὺς εἰς τὰς μελέτας των, αἵτινες ἄλλως τε τιμῶσιν αὐτοὺς καὶ τὴν φιλοπονίαν των, δὲν πρέπει ὁμως νὰ λησμονῶμεν καὶ ὅτι οἱ ξένοι, ἀγνοοῦντες τὴν νεότητά των ἐκφερόντων τοιαύτας ἐπιζημίους εἰς τὸ Κράτος ἡμῶν γνώμας,

δυνατὸν νὰ μὴ ἀγνοῶσιν, ὅτι οὗτοι φέρουσι καὶ τὸν τίτλον τοῦ Ὑφηγητοῦ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ· τίτλον, ὅστις παρὰ τοῖς ξένοις ἰδίως, προσδίδει μὲν κῦρος εἰς τὰς ὑπὸ τῶν κατόχων αὐτοῦ ἐκφερομένας γνώμας, συνεπάγεται ὁμως καὶ πολλὰς ὑποχρεώσεις.

Ἐπομένως δυνατὸν τοιαύτη τις ἀνακριβὴς ἀλλ' ἐπιζήμιος, ὡς ἐξετέθη, γνώμη νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν ξένων, ἄγαν ζηλωτῶν, καὶ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν, πρὸς βλάβην τῆς Ἑλλάδος, εἰς συζητήσεις ἐπὶ ζητήματος ἀνεπιδέκτου ἤδη ἀμφισβητήσεως, ὡς ἀνωτέρω ἀπέδειξα.

Σήμερον ἡ Ἑλλάς, ὡς γνωστόν, ἔχει ξένους ἐπόπτας, ἡ Ἑλλάς κηδεμονεύεται οἰκονομικῶς· εἰς οὐδένα δὲ Ἑλληνα ἐπιτρέπεται οὐδὲ ἀρμόζει νὰ ὑποβάλῃ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον εἰς τοὺς ξένους κηδεμόνας αὐτῆς γνώμας ἢ πληροφορίας ἐναντίον τῶν ἐλληνικῶν συμφερόντων, πολλῶ δὲ μᾶλλον ὅταν τοιαῦται γνῶμαι τυγχάνουσιν ἀβασάνιστοι καὶ ἀνακριβεῖς.

Ὅθεν δι' ἅπαντας τούτους τοὺς λόγους ἐνομίσαμεν, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρεάδη λεχθέντα καὶ γραφέντα δὲν ἔπρεπε νὰ μείνωσιν ἄνευ ἀνασκευῆς.

ΕΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Κώδηξ Νομοθεσίας Χαρτοσήμου	1881
Μελέτη περὶ φόρων καὶ περὶ Εἰσαγωγῆς ἐν Ἑλλάδι τοῦ συστήματος τῆς Καταχωρίσεως (Enregistre- ment)	1883
Μελέτη ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιθεω- ρητῶν	1885
Ὁργανισμὸς τῆς λογιστικῆς καὶ διαχειριστικῆς ὑπη- ρεσίας τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.	1890
Μελέτη περὶ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.	1902
Κώδηξ μεταρρυθμίσεων καὶ συμπληρώσεων τῆς Οἰ- κονομικῆς Νομοθεσίας τῆς Κρητικῆς Πολιτείας .	1903

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000005430

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ